Deelnemers aan het symposium maken muziek... met riet.

Een goed gevuld programma en een goed gevulde zaal maakten het Riet-symposium op 21 november 2012 tot een zeer geslaagde dag. Ruim honderd aanwezigen waaronder vertegenwoordigers van verschillende waterschappen, geinteresseerde burgers, collega-agrarische natuurverenigingen en onderzoeksbureaus, lieten hun betrokkenheid bij rietsloten zien.

Geslaagd symposium Riet

In de ochtend en middag was het een opeenvolging van lezingen. Vogelkenner Jan van 't Hoff liet zien dat er 44.000 broedparen riet- en watervogels bij komen in Noord-Groningen als er in meer sloten oud riet blijft staan. Dit zijn aantallen die er toe doen! Helaas heeft het onderzoek naar de zuiverende werking van rietsloten niet het gewenste resultaat opgeleverd. Door veel sneeuwval en de droge zomer van 2011 zijn onvoldoende gegevens verkregen om uitspraken te doen over de precieze zuiverende werking van Riet op stikstof en fosfor. Abco de Buck van PPO gaf in zijn presentatie wel aan dat riet in sloten de waterkwaliteit verbetert. Van het doorstroomonderzoek presenteerde Arne Roelevink van waterschap Noorderzijlvest de eerste resultaten. Dit onderzoek is in 2012 opgestart en zal nog enige tijd doorlopen. We willen hiermee een goed beeld krijgen van de doorstroom in sloten mét, en in sloten zonder riet. Uit alle lezingen kwam een duidelijke conclusie naar voren: rietsloten zijn van zeer grote waarde voor natuur, landschap en milieu.

Bestuurslid Joke Hellenberg-Boerma presenteerde 's middags de visie van Wierde & Dijk op het beheer van rietsloten. De afgelopen decennia was de standaard dat alle sloten geschoond moeten worden. Dat wil Wierde & Dijk graag veranderen, maar we willen niet toe naar een nieuw dogma, dat slootschonen niet meer mag. Wat dan wel? De onderzoeken van de afgelopen jaren hebben duidelijk gemaakt dat er geen sloot gelijk is, dat geen bedrijf gelijk is en dat geen landbouwer gelijk is. Er bestaat dan ook geen standaardwerkwijze voor het beste slootbeheer. Iedere landbouwer zal hierin zijn eigen keuzes moeten maken. Wierde & Dijk wil en kan hierin meedenken en mogelijkheden en consequenties schetsen. Wierde & Dijk wil graag realiseren dat er meer riet in sloten blijft staan, op wel op een manier die voor de landbouwer goed inpasbaar is.

Arne Roelevink van het waterschap licht het doorstroomonderzoek toe.

Praktijknetwerk gestart.

In maart vonden de eerste twee keukentafelgesprekken plaats voor het praktijknetwerk 'Een pluim voor riet'. Het eerste vond plaats in Westernieland, de tweede in Houwerzijl. Rond de tafel zaten akkerbouwers, waterschap, Wierde & Dijk en loonwerkers. Onderwerp van gesprek was het slootbeheer: Hoe doet iedereen dit? Tegen welke zaken loopt men aan als er meer oud riet blijft staan? En hoe dit het beste te organiseren?

De gespreken lopen in een goede sfeer en leveren - nu al – veel nuttige informatie op. Bijzonder was de constatering dat er op minder sloten 'schouw' rust, als dat de akkerbouwers dachten. Veel sloten worden nu geschoond, omdat dit al jaren de gewoonte is, terwijl er op deze sloten geen schouwplicht meer rust. De akkerbouwers reageerden direct met het maken van afspraken over een ander slootbeheer.

Colofon

De Nieuwsbrief Wierde & Dijk is een uitgave van de vereniging voor agrarisch natuur- en landschapsbeheer Noord-Groningen.

Nummer 25, april 2013

Redactie:
PR-commissie Wierde & Dijk
Vormgeving:
Fenatic, Oostwold
Druk:
De Marge, Groningen

ISSN: 1879-440

Contactpersonen Wierde & Dijk

Bestuursleden:

Evert Smink	tel (0596) 57 11 72	boelemaheert@hetnet.nl
Hennie Hamminga	tel 06 20 99 74 47	hennie@wierde-en-dijk.nl
Joke Hellenberg	tel (0595) 43 17 66	elswerd@planet.nl
Catrienus Rouwé	tel (050) 304 92 83	rouwevanderzee@gmail.com
Attie F. Bos	tel (0595) 57 21 07	attie.bos@rug.nl
Anneke Flach	tel (0595) 52 85 76	anneke@poelma-computers.nl
Koos Koop	tel (0595) 42 12 34	kooskoop@hotmail.nl

Projectmedewerkers:

Trudy van Wijk	tel 06 46 08 11 28	trudy@wierde-en-dijk.nl
Martina Bijsma Sterenberg		richard.martina@hetnet.nl
Sieger Wiersma	tel 06 49 76 39 23	sieger@natuurboerenlandschap.nl

Postadres:
Postbus 25, 9965 ZG Leens E: info@wierde-en-dijk.nl W: www.wierde-en-dijk.nl

WIERDE & DIJK
DE VERENIGING VOOR AGRARISCH NATUUR- EN LANDSCHAPSBEHEER NOORD-GRONINGEN

Nieuwsbrief
Dertiende jaargang - april 2013
nr. 25

RIET!

Het eerste exemplaar van het boek 'RIET, een ecologische focus op rietsloten' is tijdens het Riet- symposium uitgereikt aan Johannes Lindenbergh, loco-dijkgraaf van waterschap Noorderzijlvest. Met de overhandiging bedankt voorzitter Evert Smink het waterschap voor de zeer prettige samenwerking in de afgelopen jaren. Op de volgende pagina leest u een verslag van deze geslaagde dag.

Het Boek RIET is beschikbaar voor alle leden, donateurs en relaties. We delen de boeken uit tijdens bijeenkomsten en excursies. Als u een exemplaar wilt ontvangen, kunt ook langsgaan bij één van de bestuursleden, of mailt u even naar info@wierde-en-dijk.nl

Agenda

Donderdagavond 18 april
Eerste cursusavond 'Broedvogels van Noord-Groningen'.

Zaterdagmiddag 25 mei
Weidevogelexcursie naar Kollumerpomp.

Vrijdagavond 28 juni
Midzomerwandeling bij Godlinze.

Zaterdagmorgen 13 juli
Excursie naar 'Cruydt-hoeck' in Nijeberkoop.

Informatie over deze activiteiten leest u in deze nieuwsbrief en op www.wierde-en-dijk.nl

Grunn leeft!

Kansen voor collectieven

Zoals u weet gaat het Europese gemeenschappelijk landbouwbeleid veranderen. De hoofdlijnen van de voorstellen staan nog steeds overeind. Wierde & Dijk is de afgelopen jaren meermalen betrokken bij de beleidsvorming en toetsing van de voorstellen in de praktijk. Wij dragen zo mede bij aan de inzet van het toenmalige ministerie van Landbouw en nu Economische Zaken.
Langzaamaan krijgen de contouren van het nieuwe beleid meer vorm. Het meest staat de vergroening met haar voorwaarden ter discussie. De uitkomst heeft grote gevolgen voor ons gebied en ook voor onze vereniging. Ik zal dit nader toelichten.

In de beleidsvoorstellen is ruimte voor een collectieve aanpak in gebieden. Een agrarische natuurverenigingen kan een collectief vormen met andere organisaties in een gebied. Dit collectief maakt een gebiedsplan en sluit een gebiedsovereenkomst met de overheid. Vervolgens sluit dit collectief individuele contracten met agrariërs in het gebied om de gestelde doelen te bereiken. Met name de speelruimte voor het collectief is essentieel en biedt grote kansen. Een belangrijke voorwaarde van vergroening is de 7% EFA (ecologische aandachtsbieden, ook vaak braak genoemd). Hiervan mag 3,5% via het collectief worden overgedragen aan ander agrariërs. Dit biedt de mogelijkheid om beheer daar neer te leggen waar het meest effectief is. Daarnaast biedt variatie in gewassen en vergoedingen kansen om een grotere oppervlakte doelgerichter te beheren.
De inzet van Wierde & Dijk is erop gericht om ook overhoeken, bermen en vooral sloten te mogen meenemen als vergroening. Rietsloten hebben bewezen zeer bij te dragen aan de natuurdoelen.

Bij de vereiste speelruimte horen ook voldoende financiële middelen voor beheer. Hiervoor is Europees geld beschikbaar onder voorwaarde van cofinanciering door de provincie. Dit is een grote kans voor het agrarisch natuurbeheer en de provincie moet hierin zijn verantwoordelijkheid nemen. De politieke besluitvorming zal gaan bepalen hoe ons landschap er de komende decennia uit komt te zien.

Wierde & Dijk wil de kansen voor collectieven graag met u aangaan.

Evert Smink

Agrarische landschappelijk bouwen weer in de beeld

De nieuwjaarsbijeenkomst in Westernieland was gezellig, goedbezocht en vol met discussie! Agarisch Landschappelijk Bouwen was het thema deze avond. Met de twee lezingen en discussie met wethouders, met Libau en de Boerderijenstichting Groningen zoekt het bestuur naar een manier om dit project nieuw leven in te blazen.

''Dat we een architect nodig hadden was snel duidelijk. Hij moest schuren ontwerpen die niet alleen helemaal aan de actuele gebruikseisen voldoen, maar die ook goed bij de bestaande bebouwing, en in het omringende landschap passen. '' vertelde Harm Westers in in zijn inleiding. De oud-voorzitter schetste hoe het project Agrarisch Landschappelijk Bouwen in 2002 van start ging.

Harm: ''Aandacht vragende bouw is in onze regio met zijn grote zichtafstanden ongewenst. We zochten dus een goede, liefst een wat 'introverte' architect. Liefst iemand die ook nog een regiospecifiek kenmerk kon aanbrengen, aan bestaande historische boerderijen kun je immers heel goed aflezen in welke landstreek je je bevindt in Nederland! Jan Giezen heeft samen met landschapsarchitecte Greet Bierema en de landbouwers/opdrachtgevers zes ontwerpen gemaakt waarvan er daadwerkelijk vier gebouwd zijn. Alle schuren inclusief het ontwerpproces zijn te vinden in het boek 'Agrarisch Landschappelijk Bouwen'.''

De tweede inleider was Jan Stalman, afgestudeerd in het onderwerp landschappelijk bouwen. Jan vertelde dat landschappelijk bouwen gaat over het zorgvuldig omgaan met de omgeving, kijkend naar het bouwaspect. De landschapsstructuur en de locatie zijn hierbij vaak belangrijker dan de architectuur van het gebouw zelf.Het gaat om een drietrapssamenhang: het gebouw, het omliggende landschap en de regio. Streekeigen Groninger kenmerken zijn de dakvorm, uilebord, kleur, oriëntatie en de grootte. Landschappelijk bouwen hoeft niet veel meer te kosten. Het zijn kleine ingrepen die het verschil kunnen maken. Het gaat dan om kleur, beplanting en oriëntering, dat kost niet veel. Tijdens zijn studie bespeurde Jan veel enthousiasme voor Landschappelijk bouwen, toch wordt het maar weinig gerealiseerd. Het komt maar niet van de grond, terwijl Wierde & Dijk al tien jaar geleden hiermee van start is gegaan.

In de discussie werd ingegaan op de voorwaarden voor het bouwen van landschappelijk verantwoorde agrarische schuren. Theo Hoek van Libau gaf aan dat het begint met de landbouwer. Als hij een nieuwe schuur gaat bouwen moet hij moet er oog voor hebben. Hij moet het willen. Dan kan er veel meer als dat iedereen denkt. Wel moet de gemeente er ook aandacht voor hebben. In de discussie kwam duidelijk naar voren dat dit onderwerp vroegtijdig meegenomen moet worden wanneer een landbouwer plannen heeft voor nieuwbouw. Ook is er geen standaardoplossing. Iedere plek en ieder bedrijf vragen om een andere oplossing. Het gaat over liefde voor het gebied, verstand en een beetje deskundigheid aldus Theo Hoek.

In de rondvraag gaf lid Geert Bos aan dat hij graag een herijking van het ALB-project wil zien. In het project van 2002 werd vaak uitgegaan van een nieuwe schuur naast de bestaande grote schuur. Nu, tien jaar later, gaat het over nog grotere schuren, vaak groter dan de bestaande schuren. Dit vraagt andere oplossingen dan tien jaar geleden.

Deze avond krijgt een vervolg: een projectgroep gaat hiermee aan de slag. Bestuurslid Attie Bos gaat deze kar trekken. De vraag is hoe we het voor elkaar gaan krijgen dat boeren vroegtijdig op de hoogte komen van dit aspect van nieuwbouw. Meerdere partijen zullen hierin een rol moeten spelen, Libau, gemeenten, bouwbedrijven. Als er leden zijn die mee willen denken in de projectgroep zijn ze welkom!

Impressie van de schuur van de familie Wiersema met de ALB-multifunctionele schuur erachter.

Vrijdagavond 28 juni: Midzomerwandeling en ALB

Dit jaar gaan we een flinke wandeling maken in de omgeving van Godlinze. We vertrekken op vrijdagavond 28 juni om zeven uur vanaf het erf van de familie Wiersema (Provinciale weg 10, Godlinze). We maken een acht kilometer lange wandeling langs Lutjerijp, de Godlinzermaar en over de wierde van Godlinze, voornamelijk over smalle weggetjes dwars door het land.

Na terugkomst op het erf zal de familie Wiersema uitleg geven over hun gemengd biologisch bedrijf en over de multifunctionele schuur die indertijd is gebouwd in het kader van het project 'Agrarisch Landschappelijk Bouwen'. We sluiten de avond af met een drankje.

Zaterdag 25 mei:
Weidevogelexcursie

Zaterdagmiddag 25 mei gaan we achter de weidevogels aan! We bezoeken het bedrijf van Hessel Agema in Kollumerpomp. Het miegelt hier van de weidevogels. Met onder anderen ruim zestig paar grutto's en hetzelfde aantal kievitten is het hier in het voorjaar een kabaal van jewelste. De weidevogelpopulatie groeit hier ieder jaar!

Het bedrijf van de familie Agema bestaat uit 70 hectare grasland, 9 hectare snijmais en 10 hectare tarwe. Het geheel maakt deel uit van een typisch kleiweidegebied.
De landerijen grenzen aan de Gruyts, een natuurgebied van Staatsbosbeheer dat grenst aan de voormalige zeeslenk. In het beheer spelen kwaliteit en kwantiteit van water een belangrijke rol. Ook het maaibeheer en de fasering en dosering van bemesting blijkt de vogels maar evenzeer de koeien goed te bevallen. Want naast de weidevogels doen ook de koeien het goed: het bedrijf van Agema behoort beste melkveebedrijven van Nederland. Er wordt bij alles rekening gehouden met de weidevogels: bemesting, maaien, plas-dras. Tijdens de excursie krijgen we uitleg over de aanpak en gaan we in het veld de maatregelen en de weidevogels bekijken.

Op zaterdag 25 mei worden we verwacht om 12.45 uur op het erf van de familie Agema (Brongersmaweg 5, 9293 LX Kollumerpomp, dit is ca. 20 minuten rijden vanaf Zoutkamp). Aanmelden is prettig! Dan kunnen we ook samen rijden vanaf verschillende opstartpunten. Aanmelding graag via info@wierde-en-dijk.nl. Na aanmelding volgt informatie over het carpoolen. Deelname aan deze excursie kost € 10,00 per persoon. Dit is inclusief koffie en koek.

Akkervogelcursus

Vier lesavonden en vier veldexcursies kregen de deelnemers aan de Akkervogelcursus afgelopen najaar en winter voorgeschoteld. Een groep van bijna twintig personen leerden op deze bijeenkomsten alles over de akkervogels die in Noord-Groningen voorkomen. De deelnemers waren enthousiast over de wijze waarop Bauke Koole de cursus heeft gegeven.

Deelneemster Joke Hellenberg-Boerma hierover: 'We hebben in de cursus kennisgemaakt met de wintervogels in Noord Groningen. Als je echt kijkt en luistert zie je er zoveel meer. Veel vinkachtigen, maar ook roofvogels als smelleken, slechtvalk en blauwe kiekendief. Wat een effect hebben de wintervoedsel veldjes én de percelen voor broedende akkervogels... Wij keken onze ogen uit naar de hoeveelheden groenlingen en puttertjes, maar zagen ook de geelgors in het struweel.
Verrassend was de aanpak van Bauke, die ons op het spoor zette van het maken van sonogrammen. Deze intensieve manier van luisteren vraagt oefening, maar helpt goed om vogels op geluid te herkennen. In het veld is dat natuurlijk erg handig.Het was een plezier om door Bauke Koole ingewijd te worden in de vogelkennis. Na de vier theorielessen en de 4 excursies in het koude veld willen we meer: dus graag ook een cursus zomervogels of erfvogels of kweldervogels!
Wij doen weer mee, en bevelen de vogelcursussen van harte aan!''

En, deze cursus krijgt een vervolg! Na de enthousiaste reactie van de deelnemers wordt, voor leden van Wierde & Dijk de cursus 'Broedvogels van Noord-Groningen' georganiseerd. Bauke Koole zal wederom de lessen verzorgen.

De theorie-avonden worden gehouden in de Natuurboerderij Lammerburen te Oldehove (Electraweg 4, 9883 TB). De avonden beginnen om 19.30 uur en eindigen zo rond 22.00 uur.
De excursies vinden plaats op zaterdagmorgen. Het programma ziet er als volgt uit:

Donderdag 18 april:
het leren kijken naar vogels
Excursie zaterdag 20 april: *akkerranden en Klutenplas*

Donderdag 2 mei:
vogeltrek
Excursie zaterdag 4 mei: *kwelders en Ruidhorn*

Donderdag 23 mei:
vogels en hun biotoop
Excursie zaterdag 25 mei: *vogelroute Lauwersmeer*

Donderdag 6 juni:
vogels in de broedtijd
Excursie zaterdag 8 juni: *boerenerf en Grauwe kiekendief*

De cursus kost € 45,00 per deelnemer, een uitgebreid cursusboek is hierbij inbegrepen. Aanmelding via info@wierde-en-dijk.nl

Zaterdag 13 juli: Excursie naar Cruydt-hoeck

Cruydt-Hoeck is een kwekerij van wildeplantenzaden en bloemenweidemengsels. Deze worden onder andere gebruikt in tuinen, bermen, openbaar groen en akker-randen. Op het bedrijf worden vele inheemse bloemensoorten gekweekt. Het bedrijf bestaat al sinds 1973 en wordt sinds 2005 geleid door Jojanneke Bijkerk en Jasper Helmantel. Het 'zaad voor erfvogels' dat Wierde & Dijk in 2010/2011 heeft verspreid was geleverd door Cruydt-Hoeck. (www.cruydthoeck.nl)

Op zaterdag 13 juli krijgen we een rondleiding door de kwekerij en uitleg over de filosofie van het bedrijf. We nemen de tijd om rustig rond te kijken. Vanaf Wehe den hoorn is het circa één uur rijden naar Nijeberkoop. We verzamelen om 9.30 uur op de parkeerplaats van Schierstee te Wehe den Hoorn. Vanaf daar gaan we carpoolen. Aanmelding is niet verplicht, máár wel prettig! Graag via info@wierde-en-dijk.nl of 06-46081128.